

PENTEKOSTALIZACJA KOŚCIOŁA W UJĘCIU KARD. J. RATZINGERA ORAZ DOKUMENTÓW EPISKOPATÓW – DAR CZY ZAGROŻENIE?

Coraz szersze kręgi zatacza w Polsce dyskusja o pentekostalizacji. Przedstawiana jest ona najczęściej jako zagrożenie dla tożsamości Kościoła katolickiego. Postacią, która bez wątpienia rozpoczęła tę polemikę, jest ks. dr hab. Andrzej Kobyliński. Kilka jego artykułów, wygłoszone konferencje i podejmowana publicystyka zaowocowały zainteresowaniem się tym tematem m.in. przez ks. biskupa Andrzeja Czaję. Jako że ks. Andrzej w swoich publikacjach zwraca uwagę na brak naukowej dyskusji na powyższy temat w Polsce, chciałbym tym artykułem włączyć w nią, zwłaszcza, że zagadnienia związane z Duchem Świętym i pentekostalizacją Kościoła były tematem mojej pracy doktorskiej¹. Ufam, że ten artykuł będzie przyczynkiem do rozwinięcia spokojnego i rzetelnego dialogu intelektualnego, którego bardzo potrzeba nam w Kościele w Polsce.

Tematyka poruszana przez ks. Andrzeja Kobylińskiego w kontekście idei pentekostalizacji jest na tyle szeroka, że niniejsza praca ograniczy się oczywiście tylko do kilku jej aspektów. Pierwszym z nich będzie temat źródeł refleksji o pentekostalizacji, kolejnym temat możliwości bezpośredniej komunikacji z Bogiem oraz „nowych” sakramentaliów, na tej podstawie zostanie zaprezentowana definicja i doświadczenie pentekostalizacji w ujęciu kard. Ratzingera i episkopatów poszczególnych krajów.

Źródła

W zależności od źródeł, na których opieramy swoją refleksję, dochodzimy do konkretnych wniosków. Stąd tak ważne jest posiadanie możliwie szerokiego spektrum źródeł, by zapewnić maksymalnie obiektywny ogląd rzeczywistości. Natomiast w dotychczasowej refleksji na temat pentekostalizacji w Polsce wydaje się brakować jakichkolwiek (sic!) odwołań do:

- wypowiedzi papieży na temat Odnowy Charyzmatycznej,
- prac episkopatów innych krajów,
- dokumentów wypracowanych przez Komisję Doktrynalną Międzynarodowej Służby Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej,
- wyników prac międzynarodowych konferencji poświęconych pentekostalizacji (ks. Kobyliński odwołuje się co prawda do tych wydarzeń, ale nie bada ich wniosków, a szczegółowo przywołuje temat tylko jednej prelekcji²).

---

¹ P. Chlondowski, *Pneumatologia Raniera Cantalamessy*, Lublin 2013. Skrócona wersja ukazała się w pozycji książkowej: tenże, *Spełniona Obietnica. Kim jest i jak działa Duch Święty*, Cieszyn 2016, Wydawnictwo Zacheusz.

² A. Kobyliński, *Etyczne aspekty pentekostalizacji chrześcijaństwa*, przypis 16, s. 103. W tym przypisie autor w zadziwiająco „mało naukowy” sposób łączy temat wygłoszony przez prof. Pennacini z mocno personalnym

- Teksty autorów katolickich zajmujących się tematyką Odnowy Charyzmatycznej.

Ograniczone możliwości narzucone przez formę artykułu nie pozwalają na dogłębną analizę wszystkich wymienionych źródeł. Dlatego w poniższej refleksji skupię się na refleksji kard. Ratzingera³ oraz na dokumentach tych konferencji episkopatów, które wydały dokumenty dotyczące podejmowanych zagadnień. Istnienie i żywiołowy rozwój różnego rodzaju wspólnot związanych z Odnową Charyzmatyczną na przestrzeni ostatnich 50 lat zaowocował bowiem pasterską refleksją biskupów wielu krajów. Co istotne, zawierają one często pogłębioną analizę zjawisk i tendencji, którym nadano wspólną nazwę „pentekostalizacja”.

Możliwość bezpośredniej komunikacji z Bogiem

Stwierdzenie ks. Kobylińskiego, którym rozpoczyna analizę zjawiska pentekostalizacji, musi budzić zdumienie katolickiego teologa:

Zielonościwkowcy – pisze Andrzej Migda – wyrażają powszechne przekonanie o możliwości nawiązania niezapośredniczonej, bezpośredniej komunikacji z Bogiem. Nie odbywa się ona za pośrednictwem księgi, sakramentu, drugiego człowieka, czyjejs postugi, lecz bezpośrednio⁴. W ten sposób zostaje zakwestionowane tradycyjne przekonanie katolickie, zgodnie z którym doświadczamy Boga w sposób jedynie pośredni, ponieważ bezpośredni kontakt z Bogiem jest wyjątkowym darem, typowym dla przeżyć mistycznych⁵.

Owo zdumienie wynika z faktu, że wypowiedzi Magisterium są w bowiem w tej kwestii jednoznaczne. Kościół katolicki wierzy, że chrześcijanie nie tylko posiadają możliwość bezpośredniej komunikacji z Bogiem, ale – co więcej – trwają oni w bezpośredniej, osobowej więzi z Nim. W ten sposób wyraża się zarówno Katechizm Kościoła Katolickiego⁶, jak i

---

atakami na ks. Johna Bashoborę. Natomiast co do samych konferencji, to wystarczy spojrzeć na tytuły wygłaszanych na nich prelekcji, by odkryć, jak zdecydowanie różnią się one w ocenie pentekostalizacji od wizji ks. Kobylińskiego. Przykładem może być tutaj konferencja naukowa, która odbyła się w dniach 15-17 kwietnia 2016 r. na Uniwersytecie w Chicago pt. „Ogień z nieba: pentekostalizm, katolicyzm i Duch w świecie”. Sympozjum zostało zorganizowane w ramach corocznego Tygodnia Światowego Katolicyzmu. Wśród podejmowanej problematyki można znaleźć m.in. wykład J. E. Thorsena pt. „Przeżywana pneumatologia i eklezjologia w katolicyzmie charyzmatycznym w Ameryce Łacińskiej”, wykład C. Majawa pt. „Wkład ruchów pentekostalnych dla wspólnoty międzynarodowej: Szanse katolickiej charyzmatologii dla przemian społecznych w Afryce” oraz wykład M. Camurça „Brazylijska Katolicka Odnowa Charyzmatyczna: duchowy styl pomiędzy Tradycją a nowoczesnością”.

³ Kard. Stanisław Ryłko, przewodniczący Papieskiej Rady do Spraw Świeckich słusznie nazwał kard. Ratzingera, jako ówczesnego Prefekta Kongregacji Nauki Wiary, „autorytatywnym rzecznikiem nauczania Jana Pawła II na temat ruchów kościelnych i nowych wspólnot” oraz „punktem odniesienia” w tym temacie, S. Ryłko, *Wprowadzenie*, w: J. Ratzinger, *Nowe porywy Ducha. Ruchy odnowy w Kościele*, Kielce 2006, Wydawnictwo Jedność.

⁴ A. Migda, *Mistycyzm pentekostalny w Polsce*, Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków 2013, s. 13.

⁵ A. Kobyliński, *Etyczne aspekty współczesnej pentekostalizacji chrześcijaństwa*, „Studia Philosophiae Christianae” 50(2014) 3, s. 103-104.

⁶ Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 1994, 2565: „W Nowym Przymierzu modlitwa jest żywym związkiem dzieci Bożych z ich nieskończonego dobrego Ojcem, z Jego Synem Jezusem Chrystusem i z Duchem Świętym. Łaska Królestwa Bożego jest *zjednoczeniem całej Trójcy Świętej z całym wnętrzem (człowieka)*. Życie modlitwy polega

Kongregacja Nauki Wiary⁷, oraz poszczególne dokumenty konferencji episkopatów. Te ostatnie, mówiąc o pozytywnych owocach Odnowy Charyzmatycznej w Kościele katolickim, zaznaczają, że najważniejszym z nich jest właśnie głęboko osobista relacja z Bogiem.

Biskupi Nowej Zelandii stwierdzają, że osobiste poznanie Jezusa to istota wszelkiej odnowy Kościoła:

„Duszą odnowy jest ożywiona osobista relacja z Jezusem Chrystusem, a to jest dzieło Ducha Świętego, który bezustannie, wciąż na nowo zstępuje na Kościół, by działać w życiu każdego z nas, jako członków Ciała Chrystusa. Nie wystarczy poznać naukę Jezusa, ani nawet mówić w Jego imię; znać Go – to coś więcej (...) Istotne jest więc, dla odnowy wiary i życia w Kościele, by każdy człowiek zdobył osobiste poznanie Zmartwychwstałego Pana. W odniesieniu do tego, nie ma alternatywy. Przez całą historię odnowa Kościoła emanowała z odnowionej świadomości, że Jezus żyje i działa w życiu jednostek oraz w Kościele jako Ciele(...) Ponieważ jest to dzieło Ducha Świętego i jest ono dobrem całego Ciała, wszelka odnowa jest, mówiąc teologicznie, „charyzmatyczna”⁸.

Biskupi ze Stanów Zjednoczonych, opisując zjawisko chrztu w Duchu Świętym, stwierdzają, że dzięki niemu Jezus Chrystus jest „poznany i ukochany jako Pan i Zbawiciel, przez nawiązanie lub ponowne nawiązanie intymnej relacji z wszystkimi Osobami Trójcy Świętej(...) Jest w tym nowe życie i nowa świadomość Bożej mocy i obecności”⁹. Konferencja Episkopatu Kanady zauważa podobnie, że „tym, co może najlepiej wyjaśnia entuzjazm uczestników Odnowy Charyzmatycznej, jest fakt, że ma on swoje źródło w głębokim, osobistym doświadczeniu religijnym. Odnowa Charyzmatyczna nie jest jakąś nauką ani programem, ale po pierwsze i przede wszystkim – jest osobistym doświadczeniem albo

---

zatem na stałym trwaniu w obecności trzykrotnie świętego Boga i w komunii z Nim. Ta komunია życia jest zawsze możliwa, gdyż przez chrzest staliśmy się jedno z Chrystusem. Modlitwa jest o tyle chrześcijańska, o ile jest komunią z Chrystusem i rozszerza się w Kościele, który jest Jego Ciałem. Ma ona wymiary miłości Chrystusa”; Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego 534: „Modlitwa chrześcijańska jest relacją osobową i żywą dzieci Bożych z ich nieskończonego Ojcem, z Jego Synem Jezusem Chrystusem i z Duchem Świętym, który mieszka w ich sercach”; tamże 545: „W Nim [Jezusie] modlitwa chrześcijańska staje się komunią miłości z Ojcem. Możemy zatem przedstawiać nasze prośby Bogu i być wysłuchani”; Youcat 469: „Modlitwa to zwrócenie się sercem ku Bogu. Kiedy człowiek się modli, wchodzi w żywą relację z Bogiem”; Youcat 495: „Nasze modlitwy, które zanosimy w imieniu Jezusa, dochodzą tam, gdzie dochodziły również modlitwy Jezusa: do serca Ojca w niebie”.

⁷ Kongregacja Nauki Wiary, *List do Biskupów Kościoła Katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია Communionis notio*, w: *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966–1994*. Red. Z. Zimowski, J. Królikowski, Tarnów 1995, Wydawnictwo Biblos, p. 3, s. 391: „Pojęcie komunii znajduje się w sercu samorozumienia Kościoła, jako Misterium osobowej jedności każdego człowieka z Trójcą Świętą i z innymi ludźmi, zapoczątkowanej przez wiarę i skierowanej do pełni eschatologicznej w Kościele niebieskim, która w pewnej mierze urzeczywistnia się już w Kościele na ziemi”.

⁸ New Zealand Catholic Bishops' Conference, *A letter to our fellow priests from the bishops of New Zealand (1981)*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/LETTER_Bishops-New-Zealand_1981_En.pdf (dostęp 20.02.2018) (tłum. własne).

⁹ *Grace For The New Springtime A Statement from the United States Catholic Conference of Bishops on the Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/_files/ Resources%20 English/STATEMENT-CCR_Bishops-USA_1997_En.pdf (dostęp 20.02.2018) (tłum. własne).

*bliskim spotkaniem z Bożym Duchem*¹⁰. Co więcej, kanadyjscy biskupi zaznaczają: „Tego rodzaju osobiste doświadczenie Ducha Świętego nie jest zarezerwowane tylko dla niektórych członków Bożej rodziny. Ono może się stać, i faktycznie staje się bezustannie, udziałem w życiu każdego chrześcijanina, który żywo przeżywa swoje powołanie chrzcielne”¹¹. Znowu Konferencja Episkopatu Holandii, tłumacząc, czym jest Odnowa Charyzmatyczna, stwierdza, że jest ona „stylem życia, w którym obecność i aktywność Boga, zmartwychwstałego Chrystusa i Ducha Świętego, jest bezpośrednio doświadczana”¹².

Wobec tak ewidentnych źródeł można by pokusić się o następujące pytanie: Na jakiej więc podstawie, na jakich źródłach swoje wnioski oparł ks. Kobyliński? Już po pobieżnej analizie jego prac na temat pentekostalizacji można zauważyć, że mocno opierają się one na twórczości p. dr. Andrzeja Migdy – religioznawcy i pastora zielonoświątkowego, którego prace zawierają paradygmaty protestanckie i ukazują perspektywę zupełnie odmienną od katolickiej. To uwaga wydaje się kluczowa. Pozwala ona wykryć „złotą nić”, która rzutuje na całość analiz ks. Kobylińskiego. Z tej perspektywy łatwo zrozumieć, że teza o rzekomo typowo katolickim pochodzeniu idei niemożliwości bezpośredniego kontaktu z Bogiem jawi się jako owoc dość powszechnego protestanckiego założenia, sięgającego swoimi korzeniami Marcina Lutra, że Kościół katolicki przez naukę o kapłaństwie hierarchicznym głosi, że wierni nie mają bezpośredniego dostępu do Boga¹³.

Nowe sakramentalia

Innym ewidentnym błędnym wnioskiem ks. Kobylińskiego, wynikającym z przejęcia pewnych protestanckich założeń w ocenie rzeczywistości pentekostalizacji, jest teza o tzw. „nowych sakramentaliach”. Stwierdza on bowiem dobitnie: „stosowane dzisiaj bardzo często w Polsce przez setki tysięcy katolików – pod wpływem religijności neopentekostalnej trzeciej fali – tzw. nowe sakramentalia (woda egzorcyzmowana, sól egzorcyzmowana i olej egzorcyzmowany) są środkami, które mają pomagać w przepędzaniu mocy złych duchów i chronić ludzi przed wpływem sił demonicznych”¹⁴.

Z protestanckiej perspektywy stosowanie sakramentaliów stanowi bez wątpienia „nowość”¹⁵, jednak dla teologii i praktyki katolickiej to rzeczywistość powszechnie znana. Egzorcyzmowana woda, sól i olej należą do wielowiekowej, liturgicznej praktyki Kościoła katolickiego. Nazywanie ich „nowymi sakramentaliami” jest kompletnym nieporozumieniem.

---

¹⁰ Canadian Conference of Catholic Bishops, *Statement on the Charismatic Renewal. The Charismatic Renewal in Canada 2003*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/STATEMENT-CCR_Bishops-Canada_2003_En.pdf (dostęp 25.02.2018), s. 7 (tłum. własne).

¹¹ Tamże, s. 8.

¹² The Bishops of the Netherlands, *Pastoral Statement on the Roman Catholic Charismatic Renewal in the Netherlands*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/DOCUMENT-CCR_Bishops-Netherlands_1988_En.pdf (dostęp 1.03.2018), s. 1 (tłum. własne).

¹³ Por. L. S. Boettner, *Roman Catholicism*, Phillipsburg 1962, NJ: Presbyterian and Reformed, s. 46, 456.

¹⁴ Kobyliński, *Etyczne aspekty współczesnej pentekostalizacji chrześcijaństwa*, s. 109.

¹⁵ Protestancka liturgia chrzcielna odrzuciła stosowanie egzorcyzmowania soli po 1523 roku, D. Daschner, *Salz*, w: (red.) W. Kasper, *Lexikon fuer Theologie und Kirche*, t. 8, Freiburg-Basel-Wien 2006, Herder, kol. 1501-1502.

W Kościele Rzymskim tzw. *datio salis* stosowane jest m.in. w przygotowaniu chrzcielnym już od V/VI wieku. Od VII w. stosowano sól także przy błogosławieństwie domów i święceniu kościołów. Przy chrzcie w liturgii przedsoborowej stosowano egzorcyzm wody oraz soli¹⁶, natomiast egzorcyzm oleju znajduje się również w przedpoborowym Rytuale Rzymskim w dziale błogosławieństw¹⁷. Z tej perspektywy należałoby się cieszyć z odnowionej wiary w moc sakramentaliów i świadomości ich użyteczności w chrześcijańskim życiu duchowym, który zawiera przecież istotny element walki duchowej. Oczywiście, jak każdy element życia duchowego, również korzystanie z sakramentaliów potrzebuje zdrowej formacji, bo jest zawsze zagrożone wynaturzeniem i niezdrową przesadą. Jednak straszenie „nowymi sakramentaliami” musi budzić naukowy sprzeciw. Co więcej, do stosowania zarówno święconej wody, jak i soli zachęcają Odnowę Charyzmatyczną i wszystkich wierzących np. biskupi kanadyjscy¹⁸ i afrykańscy¹⁹.

Definicja i doświadczenie pentekostalizacji w ujęciu kard. Ratzingera

Powyższe błędy w analizie pentekostalizacji wyływają z przyjęcia wybiórczych źródeł. Ich konsekwencją jest specyficzna definicja pentekostalizacji, która niestety została powtórzona przez ks. biskupa Andrzeja Czaję:

Dosłownie „pentekostalizacja” oznacza uzienonoświątkowanie chrześcijaństwa, a przyjęło się tym słowem wyrażać dwojaki proces. Po pierwsze, proces ciągłego powstawania i szybkiego rozwoju w świecie różnego rodzaju wspólnot neopentekostalnych, od których wielokrotnie odzegnują się wspólnoty zielonoświątkowe powstałe w pierwszej połowie XX wieku(...) Po drugie, przez pentekostalizację rozumie się swego rodzaju „inwazję” i przenikanie zdeformowanego pentekostalizmu w tradycyjne Kościoły chrześcijańskie. Mam na myśli proces, którego skutkiem mogą być i są różne formy deformacji tożsamości wiary członków i wspólnot tychże Kościołów, zarówno w sferze jej wyznawania, jak i praktykowania, na poziomie liturgii, duchowości, pobożności²⁰.

Powyższa definicja stoi w sprzeczności m.in. z nauczaniem i doświadczeniem kard. Ratzingera, który opisując odnowę teologii, która dokonała się dzięki Soborowi Watykańskiemu II, stwierdza, że zaowocowała ona poszukiwaniem „*pneumatologicznej* chrystologii, a to nie mogło pozostać bez wpływu na religijność, która stała się w tym czasie bardziej *pneumatyczna* i nauczyła się bardziej patrzeć na Chrystusa w odniesieniu do Paschy

¹⁶ Rituale Romanum, Parisiis 1855, s. 312-316.

¹⁷ Tamże, s. 336-338.

¹⁸ Canadian Conference of Catholic Bishops, *Statement on the Charismatic Renewal. The Charismatic Renewal in Canada 2003*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/STATEMENT-CCR_Bishops-Canada_2003_En.pdf (dostęp 25.02.2018), s. 18.

¹⁹ Conference Episcopale Sénégal Mauritanie Cap Vert Guinée-Bissau, *Directives pour le Renouveau Charismatique Catholique du Senegal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/Directives%20pour%20le%20RCCS.pdf (dostęp 7.03.2018), Dakar 2015, s. 4.

²⁰ A. Czaja, P. Rytel-Andrianik, *Episkopat zaniepokojony zjawiskiem „uzienonoświątkowania chrześcijaństwa”*, <https://ekai.pl/episkopat-zaniepokojony-zjawiskiem-uzienonoswiatkowania-chrzeszcijanstwa> (dostęp 7.03.2018).

i Ducha Świętego”²¹. Ówczesny prefekt Kongregacji Nauki Wiary jest przekonany, że po Soborze praktyczną realizacją odnowionej teologii był fakt, że „fenomen pentekostalizacji, powstały w łonie świata protestanckiego, przyjął się, w odmiennej formie, w Kościele katolickim pod nazwą Odnowa Charyzmatyczna. Podczas gdy z jednej strony fala racjonalizmu i nowego oświecenia wstrząsała Kościołem katolickim i rozprzestrzeniała się jak mróz na życie wiary, we wspólnotach charyzmatycznych i w innych ruchach, które miały świadomość bycia darem Ducha Świętego dla Kościoła, doświadczano z radością nowej Pięćdziesiątnicy i nowej obecności Ducha”²².

Dla późniejszego papieża zjawisko pentekostalizacji nie jest więc przenikaniem zdeformowanego pentekostalizmu w tradycyjne Kościoły chrześcijańskie, ani procesem deformacji tożsamości wiary. Wprost przeciwnie: jest praktycznym przejawem odnowy teologicznej Soboru Watykańskiego II oraz darem Ducha Świętego dla Kościoła katolickiego. W ten sposób Kardynał oceniał to zjawisko już w 1984 roku. Na pytanie Vittorio Messori o to, czy dostrzega pozytywne sygnały odnowy w Kościele, stwierdza stanowczo: „Oczywiście, że widzę(...) To, co budzi nadzieję Kościoła powszechnego(...) to powstawanie nowych ruchów, przez nikogo nie projektowanych, spontanicznych, będących wyrazem żywotności samej wiary. Manifestuje się w nich, choć jeszcze w sposób przyciszony, coś w rodzaju Zielonych Świąt w Kościele”²³. Na prośbę o przybliżenie tematu stwierdza:

Przede wszystkich ruch charyzmatyczny: Cursillos, Ruch Focolari, Wspólnotę neokatechumenalną, Comunion e Liberazione itd. Oczywiście wszystkie te noszą ze sobą jakiejś problemy, mniejsze lub większe niebezpieczeństwo. Ale tak bywa w każdej żywej rzeczywistości. Coraz częściej zdarza mi się spotkać grupy młodych ludzi całkowicie oddanych wierze Kościoła. Młodych – żyjących wiarą i mających w sobie wielki zapał misjonarski. Intensywnie życie wiarą nie skłania ich wcale do ucieczki w sentymentalizm, w życie prywatne, lecz jest włączeniem w pełną integralną *katolickość*. Radość wiary, której dają wyraz, ma w sobie coś zaraźliwego(...) Wyłania się z nich nowe pokolenie Kościoła, na które patrzę z nadzieją(...) Stare formy, które uwikłały się w wewnętrzne sprzeczności i znalazły upodobanie w negacji, schodzą ze sceny, nowe zaś torują sobie drogę²⁴.

Jasno można więc stwierdzić, że dla kard. Ratzingera pentekostalizacja, która w Kościele katolickim przyjęła formę Odnowy Charyzmatycznej, nie stanowi pierwszorzędnie zagrożenia, ale jest konkretnym, pozytywnym przejawem odnowy Kościoła. Kilka rozdziałów dalej stwierdza, że „w sercu świata wyjąłowego przez racjonalistyczny sceptycyzm narodziło się nowe doświadczenie, przeżycie Ducha Świętego, które pobudziło do odnowy prawie cały świat. Kiedy Nowy Testament mówi o charyzmatkach, które są oznaką nadejścia Ducha Świętego, to nie jest to jedynie prastara historia, na zawsze już zakończona, ale

---

²¹ J. Ratzinger, *Presentazione*, w: R. Cantalamessa, *Il canto dello Spirito. Meditazioni sul Veni creator*, Milano 2014 edizione digitale, (tłum. własne).

²² Tamże.

²³ J. Ratzinger, V. Messori, *Raport o stanie wiary*, Warszawa 1986, Wydawnictwo Michalineum, s. 38-39.

²⁴ Tamże, s. 39.

prawda odzyskująca dziś aktualność”²⁵. Oczywiście przyszły papież ostrzega również, że w tych ruchach należy wystrzegać się przesadnego eksponowania roli Ducha Świętego (kosztem Osoby Syna Bożego), zbyt łatwego ekumenizmu, który prowadziłby do utraty tożsamości katolickiej, a także należy dbać o właściwy stosunek pomiędzy instytucją a charyzmatem, między wspólnotową wiarą Kościoła a osobistym doświadczeniem. Jednak zaraz po tych ostrzeżeniach dodaje „każda rzecz powierzona człowiekowi, a więc i ta, narażona jest na dwuznaczność, przesadę, nieporozumienia. Niedobrze byłoby widzieć tylko niebezpieczeństwa, a nie dostrzegać daru Ducha Świętego. Konieczna w takich przypadkach ostrożność nie zmienia dogłębnie pozytywnego osądu”²⁶. Wydaje się, że właśnie tego typu podejście jest nam potrzebne w Polsce – dogłębnie pozytywne spojrzenie, które łączy się z konieczną ostrożnością²⁷.

Definicja i doświadczenie pentekostalizacji w nauczaniu episkopatów

Powyższa pozytywna definicja i doświadczenie pentekostalizacji jest również widoczna w dokumentach wielu episkopatów. Biskupi poszczególnych krajów zdecydowanie wspierają Odnowę Charyzmatyczną, doceniają jej wielorakie pozytywne owoce, równocześnie nie unikając omawiania zagrożeń i wyzwań, które stoją przed tego typu ruchami.

Episkopat Kanady stwierdza z okazji 35. rocznicy Odnowy Charyzmatycznej w tym kraju „z głęboką wdzięcznością i odnowioną nadzieją w naszych sercach, zapraszamy wszystkich do przyłączenia się do nas w celebrowaniu wielu błogosławieństw i darów, które Odnowa Charyzmatyczna przyniosła do życia Kościoła w Kanadzie przez ostatnie 35 lat”²⁸. Następnie biskupi kanadyjscy nazywają Odnowę Charyzmatyczną widzialnym znakiem tego, że zmartwychwstały Pan nie zostawił nas sierotami, a jako wyróżniające dobrodziejstwa, które przyniosła dla Kościoła, wymieniają m.in.: akcentowanie osobistego doświadczenia, nowa gorliwość do modlitwy dziękczynienia i uwielbienia, zapał do nowej ewangelizacji i połączone z nią doświadczenie chrztu w Duchu Świętym, posługa darami charyzmatycznymi, odnowa posługi modlitwy o uzdrowienie²⁹. Powyższa lista dobrodziejstw, których doświadczył Kościół w Kanadzie dzięki Odnowie Charyzmatycznej, jest zadziwiająco zgodna z listą zagrożeń pentekostalizacją Kościoła w Polsce, którą stworzył ks. Kobyliński. Trudno o bardziej rażąco odmienną ocenę rzeczywistości.

---

²⁵ Tamże, s. 136.

²⁶ Tamże, s. 138.

²⁷ Warto dodać, że J. Ratzinger w 1974 r. był jednym z konsultantów pierwszego tomu tzn. „Dokumentów z Malines”. Oprócz niego pod przewodnictwem kard. L. Suenensa pracowali m.in. Heribert Hühlen, Yves Congar, Walter Kasper oraz René Laurentin. W tym dokumencie można znaleźć piękną i dogłębną wizję pentekostalizacji Kościoła katolickiego, L. Suenens, *Odnowa charyzmatyczna. Wskazania teologiczne i duszpasterskie*, Kraków 2006, Wydawnictwo Serafin.

²⁸ Canadian Conference of Catholic Bishops, *Statement on the Charismatic Renewal. The Charismatic Renewal in Canada 2003*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/STATEMENT-CCR_Bishops-Canada_2003_En.pdf (dostęp 25.02.2018), s. 3 (tłum. własne).

²⁹ Tamże, s. 6-16.

Biskupi Holandii stwierdzają, że Odnowa Charyzmatyczna to specjalna droga bycia wierzącym, to styl życia, w którym obecność i aktywność Boga, zmartwychwstałego Pana i Ducha Świętego jest bezpośrednio doświadczalna. Odnowa jest dla nich otwarciem się na ponadczasowe przychodzenia Ducha Świętego, które jest zakorzenione w wydarzeniu Pięćdziesiątnicy. To doświadczenie dla Episkopatu Holandii jest czymś bardzo ważnym i zachęcającą do niego wszystkich wierzących. Co więcej holenderscy biskupi uważają, że Odnowa Charyzmatyczna nie jest ruchem w Kościele, ale jest samym Kościołem w drodze³⁰.

Co również ważne, Episkopat Holandii przypomina że choć Odnowa ma swoje korzenie w amerykańskich ruchach anglikańskich i protestanckich, to jednak nie można ich identyfikować, bo są między nimi praktyczne i teologiczne różnice. Pierwszą z nich jest oczywisty fakt, że Odnowa rozwija się wewnątrz Kościoła katolickiego i nie tworzy i rozwija odrębnych struktur. Drugą jest teologiczne rozumienie chrztu w Duchu Świętym, który dla katolików nie jest odrębnym momentem w drodze do zbawienia, ale raczej wzrostem świadomości zamieszkiwania w wierzącym Duchu Świętego. Biskupi opisują również pozytywne skutki Odnowy w Holandii: większa znajomość Pisma Świętego; umiejętność świadczenia z radością o więzi z Jezusem; rozwinięcie modlitwy osobistej i wspólnotowej, także modlitwy w językach; upowszechnienie modlitwy o uzdrowienie, przebaczenie i uwolnienie; tworzenie wspólnot, w których można doświadczyć głębokich więzi³¹.

Równie ciekawą analizę rzeczywistości pentekostalizacji przedstawia list biskupów Archidiecezji Bombaj z Indii z okazji 25-lecia Odnowy Charyzmatycznej z 1996 r. Biskupi najpierw przedstawiają różnego rodzaju zachęty i przemówienia papieży do Odnowy Charyzmatycznej³², a później dziękują Bogu za 25 lat istnienia Odnowy Charyzmatycznej w Archidiecezji i stwierdzają, że Odnowa jest zdolna odpowiedzieć na potrzeby duszpasterskie, które nie są adekwatnie zaspokajane w zwykłym duszpasterstwie parafialnym. Wymieniają ich siedem:

1. Potrzebę przynależności do bliskiej wspólnoty, a nie tylko bycie anonimowym, indywidualnym parafianinem, zagubionym w tłumie.
2. Potrzebę uczestnictwa w personalnej, aktywnej, autentycznej i ubogacającej drodze jako uczeń Pana, a nie bycie tylko pasywnym i zbytnio zależnym od duchowieństwa.
3. Potrzebę doświadczenia mocy sakramentów i całościowego uzdrowienia oraz ożywienia, a nie tylko mechaniczne i przesądne „bycie obecnym” na kościelnych ceremoniach.

---

³⁰ The Bishops of the Netherlands, *Pastoral Statement on the Roman Catholic Charismatic Renewal in the Netherlands*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/DOCUMENT-CCR_Bishops-Netherlands_1988_En.pdf (dostęp 8.03.2018), s. 1-2.

³¹ The Bishops of the Netherlands, *Pastoral Statement on the Roman Catholic Charismatic Renewal in the Netherlands*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/DOCUMENT-CCR_Bishops-Netherlands_1988_En.pdf (dostęp 8.03.2018), s. 4-5.

³² Jest to w ogóle stały element wszystkich dokumentów episkopatów na temat Odnowy Charyzmatycznej. Ten temat wymagałby osobnego opracowania. Wydaje się, że byłby on szczególnie cenny dla jeszcze bardziej zrównoważonego spojrzenia na temat pentekostalizacji.

4. Potrzebę pogłębionej modlitwy i świadomego celebrowania, ze wszystkimi naszymi uczuciami, włączając w to niewerbalną i nie konceptualną komunikację, a nie tylko suche wypowiedzenia formuł.
5. Potrzebę bycia porwanym przez słowo Boga i wcielenia go w codzienne życie na konkretne sposoby.
6. Potrzebę bycia zanurzonym w Bożej miłości w osobisty sposób i doświadczenie Jezusowego przebaczenia i zbawienia w samym rdzeniu ludzkiej istoty.
7. Potrzebę umocnienia do tego, by móc świadczyć o Jezusie przez rozpalenie Duchem³³.

Następnie biskupi zwracają uwagę na efekty pentekostalizacji w Archidiecezji:

„Nigdy wcześniej nie było tu takiego spontanicznego głodu osobistej modlitwy, Bożego słowa, modlitwy wspólnotowej oraz wspólnoty. *Chrzest w Duchu Świętym*, albo *wylanie Ducha Świętego*, wewnętrzne uzdrowienie, dary charyzmatyczne, znajomość Pisma radykalnie zmieniły jakość doświadczania przez wielu Eucharystii, sakramentu Pojednania, więzi małżeńskiej, mocy kapłaństwa i aktywności młodych. To nie jest tylko jakaś odnowa na papierze, to nowe, namacalne doświadczenie ludzi”³⁴.

Powyższe słowa to kolejna radykalnie odmienna analiza rzeczywistości hierarchów kościelnych od przeważającej w Polsce narracji. Biskupi Bombaju widzą Odnowę jako niezwykle istotny i owocny element życia diecezji. Pentekostalizacja nie jest dla nich zagrożeniem, ale darem, który oczywiście trzeba prowadzić i którym należy kierować. Indyjscy biskupi widzą w Odnowie praktyczną realizację roli świeckich w misji Kościoła. Wspominają również, że pieśni powstałe w Odnowie Charyzmatycznej ubogaciły liturgię Kościoła Indii. Biskupi podkreślają w końcu, że Odnowa jest „w” i „dla” Kościoła, a nie obok niego. Zaznaczają, że udowodniła ona swoje oddanie Kościołowi, prosząc biskupów i papieży o pastoralne prowadzenie³⁵.

W podobnym tonie wypowiadają się również episkopaty Stanów Zjednoczonych³⁶, Nowej Zelandii³⁷, Antyli³⁸, Belgii³⁹, Niemiec⁴⁰ oraz Episkopat Ameryki

---

³³ *Bishops' Pastoral Letter on the Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/PASTORAL-LETTER_Bishops-India_1996_En.pdf (dostęp 8.03.2018).

³⁴ Tamże.

³⁵ Tamże.

³⁶ Co ciekawe biskupi ze Stanów Zjednoczonych widzą również w Odnowie Charyzmatycznej zdrowe połączenie relacji z Duchem Świętym z autentyczną duchowością maryjną oraz siłą autentycznego ekumenizmu. Co więcej, biskupi podają teologiczne rozumienie chrztu w Duchu Świętym, uważając go za normalny element chrześcijańskiego życia. Por. *Grace For The New Springtime A Statement from the United States Catholic Conference of Bishops on the Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/STATEMENT-CCR_Bishops-USA_1997_En.pdf (dostęp 08.03.2018).

³⁷ Co więcej, biskupi Nowej Zelandii widzą w Odnowie Charyzmatycznej m.in. pomoc dla siebie w rozeznawaniu głosu Ducha Świętego. New Zealand Catholic Bishops' Conference, *Catholic Bishops officially recognize Catholic Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/RECOGNITION_Bishops-New-Zealand_1988_En.pdf (dostęp 8.03.2018).

łacińskiej⁴¹. Szczegółowa analiza tych dokumentów nie jest możliwa w ramach tego artykułu, jednak znaczące jest to, że doświadczenie pentekostalizacji we wszystkich tych krajach jest zdecydowanie pozytywne. Mimo odmiennych kultur i tradycji, biskupi poszczególnych krajów, powołując się na wypowiedzi papieskie, uważają Odnowę Charyzmatyczną za Boży dar, którym trzeba się cieszyć, rozwijać i oczywiście umiejętnie formować.

Wyzwania związane z pentekostalizacją

Dopiero na tej bardzo pozytywnej wizji Odnowy Charyzmatycznej biskupi poszczególnych krajów ewentualnie mówią o wyzwaniach pentekostalizacji, uwagach pastoralnych, albo o związanych z nią zagrożeniach. Jest to ewidentnie odmienna narracja od tej, którą możemy spotkać w refleksji ks. Kobylińskiego.

Episkopat Niemiec po dogłębnej i bardzo pozytywnej analizie zjawiska pentekostalizacji, w ostatnim, siódmym rozdziale swojego dokumentu na temat Odnowy, mówi o zagrożeniach związanych z pentekostalizacją. Są nimi: przeakcentowanie uczuć, „demonizowania” świata, fundamentalizm biblijny, religijne „samozadowolenie” oraz ucieczka od rzeczywistości⁴².

Biskupi Ameryki Łacińskiej mówią o „uwagach pastoralnych” związanych z Odnową Charyzmatyczną. Są one następujące: należy dbać o równowagę pomiędzy charyzmatami a sakramentami, unikać fundamentalizmu biblijnego, włączać do formacji zdrową duchowość maryjną, unikać szukania sensacji i sentymentalizmu oraz strzec się fałszywego ekumenizmu⁴³.

Biskupi Archidiecezji Bombaj mówią natomiast o „rzeczach, których należy unikać” w Odnowie Charyzmatycznej: przesadnego akcentowania uzdrowień fizycznych, znaków i cudów, szukania sensacji i emocjonalizmu; demonizowania rzeczywistości; przeakcentowania modlitwy w językach; egalitaryzmu – wywyższanie się ponad „nie

---

³⁸ Bishops of the Antilles Episcopal Conference, *Statement on the Catholic Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/STATEMENT-CCR_Bishops-The-Antilles_1976_En.pdf (dostęp 8.03.2018).

³⁹ Bisschoppen van België, *De charismatische vernieuwing. Een pastorale evaluatie*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/VARKLARING-KCV-Bisschoppen-Belgie_1979_Du.pdf (dostęp 8.03.2018).

⁴⁰ Theologischen Ausschuss der Charismatischen Erneuerung in der Katholischen Kirche, *Der Geist macht lebendig. Theologische und pastorale Grundlagen der Charismatischen Erneuerung in der Katholischen Kirche Deutschlands*, Nördlingen 2007, s. 5-39. Tekst jest zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Niemiec.

⁴¹ Tekst Episkopatu Ameryki Łacińskiej jest obszerny. Biskupi prezentują fundament teologiczny Odnowy, tłumaczą rolę i znaczenie darów charyzmatycznych, opisują owoce Odnowy Charyzmatycznej, a w końcu przedstawiają uwagi pastoralne dla tego typu grup. Por. Episcopal Latinoamericano, *La renovación espiritual Católica Carismática*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/DOCUMENTO_Encuentro-Episcopal-Latinoamericano_1987_Es.pdf (dostęp 8.03.2018).

⁴² Theologischen Ausschuss der Charismatischen Erneuerung in der Katholischen Kirche, *Der Geist macht lebendig. Theologische und pastorale Grundlagen der Charismatischen Erneuerung in der Katholischen Kirche Deutschlands*, s. 39-41.

⁴³ Por. Episcopal Latinoamericano, *La renovación espiritual Católica Carismática*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/DOCUMENTO_Encuentro-Episcopal-Latinoamericano_1987_Es.pdf (dostęp 8.03.2018), p. 81-95.

duchowych” chrześcijan; fundamentalizmu biblijnego; dyskredytowania ludzi innych wyznań. Równocześnie indyjscy biskupi wskazują, na czym Odnowa w Indiach powinna się skupić, jest to: pełna integracja z sakramentalnym i liturgicznym życiem Kościoła; trzymanie się nauczania katolickiego; odnowienie rodzin przez modlitwę rodzinną, ewangelizacja dzieci, rekolekcje dla par; równowaga między czasem na spotkaniach modlitewnych, postugą parafialną, małymi grupami, pracą zarobkową i zobowiązaniami rodzinnymi; zaangażowanie w prace socjalne, zwłaszcza wśród zmarginalizowanych; dialog z osobami innych wyznań, odkrywanie wszystkiego, co dobre i piękne w ich kulturach⁴⁴.

Biskupi kanadyjscy mówią natomiast o wyzwaniach, które stoją przed Odnową. Pierwszym z nich jest właściwe „ustawienie” charyzmatycznej postugi uzdrowienia – nie może być ona włączona w liturgię Eucharystii, ale może odbywać się przed lub po Mszy św. Tego typu charyzmatyczna modlitwa o uzdrowienie powinna stać się normalną praktyką wierzących, zwłaszcza w rodzinach, ponieważ jest ona prawem dla każdego wierzącego chrześcijanina i nie jest zarezerwowana dla duchownych. Jednak kiedy w czasie takiej postugi następuje namaszczenie olejem, należy zadbać o całkowitą klarowność, iż nie jest to namaszczenie sakramentalne. Kolejnym wyzwaniem biskupi nazywają większe zainteresowanie i zaangażowanie kapłanów Odnową Charyzmatyczną – o co często proszą sami zaangażowani w ten ruch. Inną ważną kwestią dla Kościoła w Kanadzie jest troska o odpowiednią formację liderów Odnowy i przekazywanie odpowiedzialności za nią kolejnym pokoleniom liderów. Biskupi zwracają w końcu uwagę, że należy zadbać jeszcze bardziej o integralną formację ciągłą wiernych świeckich. Hierarchowie przypominają w tym punkcie, że założyli specjalny serwis internetowy, z bogatą propozycją formacji ciągłej dla wiernych⁴⁵.

Również biskupi Antyli zachęcają prezbiterów do włączenia się w Odnowę Charyzmatyczną, by zapewnić jej duchowe i doktrynalne towarzyszenie, m.in. przez głoszenie słowa Bożego i tłumaczenie katolickiego rozumienia rzeczywistości pentekostalnej. Episkopat Antyli mówi również o niebezpieczeństwach, których należy unikać: tworzenia „Kościoła w Kościele” – czyli izolowania się grup od parafii i diecezji; uznawania daru języków za konieczny znak otrzymania Ducha Świętego; braku dbania o rozeznawanie prawdziwości daru prorocstwa; mylnego rozumienia nakładania rąk jako substytutu sakramentów; wywyższania się nad osoby nie zaangażowane w Odnowę; interkomunii; nadmiernej emocjonalności; demonizowania rzeczywistości; zbyt małego dbania o dary uświęcające, bez których dary charyzmatyczne mogą być niebezpieczne⁴⁶.

Wspólną cechą wszystkich tych wypowiedzi jest wzywanie do zdrowej równowagi i unikanie postaw skrajnych. Wydaje się, że jest to klucz do zrównoważonego nauczania na

---

⁴⁴ *Bishops' Pastoral Letter on the Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/PASTORAL-LETTER_Bishops-India_1996_En.pdf (dostęp 8.03.2018).

⁴⁵ Tamże, s. 17-26.

⁴⁶ *Bishops of the Antilles Episcopal Conference, Statement on the Catholic Charismatic Renewal*, http://www.iccrs.org/_files/files/Resources%20English/STATEMENT-CCR_Bishops-The-Antilles_1976_En.pdf (dostęp 8.03.2018).

ten temat. Biskupi cieszą się z nowych i owocnych sposobów przeżywania wiary przez wiernych, ale równocześnie zachęcają do doceniania form tradycyjnych. Cenią pogłębioną miłość do słowa Bożego, ale wzywają, by dbać o harmonijne połączenie go z miłością do sakramentów i Tradycji Apostolskiej. Widzą potrzebę wspólnot, w których doświadczą się głębokich więzi, ale jednocześnie proszą o docenienie wymiaru powszechności Kościoła. Cenią odnowienie posługi charyzmatycznej, ale proszą, by dbać o jej rozeznawanie. Uważają za dobre i ważne zaangażowanie ekumeniczne Odnowy, ale wzywają do dbania o własną katolicką tożsamość. Co wydaje się również istotne, większość konferencji episkopatów prosi prezbiterów o większe zaangażowanie się w Odnowę Charyzmatyczną⁴⁷.

Powyższe wyzwania, uwagi i zagrożenia są istotne, jednak w żadnym z dokumentów poszczególnych episkopatów nie stanowią miejsca centralnego. Podobnie jak w refleksji kard. Ratzingera, biskupi widzą bowiem w Odnowie Charyzmatycznej Boży dar dla dzisiejszego Kościoła. Stanowi to zdecydowane przeciwieństwo oceny pentekostalizacji, która dominuje dziś w Polsce.

Podsumowując, należy stwierdzić, że jednostronna wizja pentekostalizacji, która wyolbrzymia kwestię zagrożeń z nią związanych, jest zbudowana na błędnej, protestanckiej wizji Kościoła katolickiego oraz na uwypukleniu pewnych skrajnych ruchów protestanckich. Skutkuje to postawą, przed którą przestrzegał przeszło 30 lat temu kard. Ratzinger – zbytne skupienie się na zagrożeniach i niedostrzeżenie daru Ducha Świętego. Przeciwnie zarówno przyszedł papież, jak i episkopaty poszczególnych krajów z różnych kontynentów zgodnie rozumieją pentekostalizację jako praktyczny wymiar odnowy Soboru Watykańskiego II, wynikający z odnowionej pneumatologicznej chrystologii. Z tej perspektywy pentekostalizacja to Boży dar, którym jest żywe doświadczenie ponadczasowego wydarzenia Pięćdziesiątnicy. Owa łaska skutkuje odnowieniem chrześcijańskiego życia w wielu wymiarach, zarówno w życiu osobistym, jak i wspólnotowym. Zatem jeśli na całym świecie episkopaty poszczególnych krajów uznają doświadczenie pentekostalizacji jako rzeczywistość zdecydowanie pozytywną, choć wymagającą oczywiście rozważnego prowadzenia i oczyszczenia, należy żywić nadzieję, że również w Polsce zmieni się narracja na ten temat.

---

⁴⁷ Temat zaangażowania się prezbiterów we wspólnoty charyzmatyczne wydaje się szczególnie istotny. Przypadki odejść poszczególnych wiernych lub całych grup do wspólnot protestanckich, na które powołuje się ks. Kobyliński, pojawiły się prawie zawsze tam, gdzie brakowało pasterskiej troski, a często nawet obecności duchownych. Tego typu odejścia są jednak, patrząc na ogromną ilość katolickich wspólnot charyzmatycznych w Polsce, przypadkami marginalnymi. Nawet pobieżna analiza danych z ostatnich 15 lat na temat wyznań religijnych w Polsce pozwala stwierdzić, że wyznania protestanckie tradycji zielonoświątkowej nie odnotowują jakiegось intensywnego rozwoju, co więcej część z nich ewidentnie zanika, por. Główny Urząd Statystyczny, *Wyznania religijne w Polsce 2012-2014*, Warszawa 2016, s. 68-128. Również rzekome wyjątkowo intensywne przenikanie się zborów zielonoświątkowych i katolickich wspólnot charyzmatycznych w Polsce, o którym pisze ks. Kobyliński, powołując się oczywiście na prace dr Migdy, wydaje się co najmniej przesadzone. Warto w tym kontekście sięgnąć po doświadczenie i badania socjologiczne Kościoła w Stanach Zjednoczonych, por. S. Weddell, *Bądź uczniem Jezusa. Zaproszenie do życia z Mistrzem*, Wydawnictwo Esprit SC, Kraków 2015.